

On són els límits de la intimitat?

JOAN CANIMAS

“Al fons de la intimitat no hi ha la solitud, sinó l’alteritat”

Aquest professor de Filosofia de la Universitat de Girona explica la importància de la intimitat pel creixement de l’individu, en un món que la comercialitza i no la valora.

LAURA CERA

Com hem de definir la intimitat?

La intimitat, en poques paraules, és un invent humà meravellós. Totes les coses tenen interior, però només els humans tenim intimitat, una interioritat. La intimitat és un endinsar-se, un saber-se i un sentir-se en un interior propi que hem anomenat *jo*. Ara bé, la intimitat no solament és una experiència interior a través de la qual ens trobem a nosaltres mateixos –fins i tot alguns troben a Déu–, sinó també una activitat exterior que afecta, per exemple, al nostre cos, a les persones i als espais que estimem... Per tant, qualsevol intrusió no permesa i indeguda en aquests espais també afecta a la intimitat.

Si tenim en compte aquesta doble vessant de la intimitat, podem dir que la intimitat té límits?

La intimitat és un valor i un invent de la Humanitat. No totes les cultures han tingut intimitat. La intimitat té límits perquè tots els valors i tots els drets en tenen. Cal fer-nos però dues preguntes diferents: Quins límits té la meua intimitat? I quins límits té la meua intimitat pels altres? La intimitat és una porta que s’obre des de dins i si algú la travessa sense permís és un acte

de violència. Per tant, en aquest sentit, podríem dir que la pròpia intimitat ja és una frontera. Ara bé, si parlem del dret a la intimitat respecte els altres, aquesta també té límits, perquè no hi ha drets absoluts. En alguns moments el respecte el dret a la intimitat pot ser limitat perquè xoca amb algun altre dret fonamental.

Intimitat i privacitat són el mateix?

Són coses diferents. No és el mateix dir: “ells tenen una relació íntima”, que “ells tenen una relació privada”. Les paraules intimitat i privacitat ja les fem servir habitualment en significats i en usos diferents. La intimitat té una espècie de sacralitat laica. La intimitat és allò més interior, és l’àmbit en el qual ningú pot entrar sense permís, és la part més profunda de l’èsser humà, on trobem el *jo* de la persona. És un món carregat d’emocions, de sentiments i de silenci. A més, si cuides, festeges i fas créixer la teua intimitat obtindràs una visió de la vida meravellosa. La privacitat, en canvi, és l’àrea que hi ha entre la intimitat i la cosa pública. Per exemple, la meua habitació podria ser un lloc íntim, el pati de casa seria un lloc privat i el carrer l’espai públic. Ara bé, també és cert que el pati es pot acabar convertint en un espai molt íntim segons les experiències que un hi visqui. La intimitat requereix una profunditat de la interioritat molt intensa. Per tant, quan un espai o un objecte no remou coses és exclusivament privat.

No gaudir d’intimitat pot suposar la pèrdua d’altres valors, com podria ser la llibertat?

Per exemple, en l’àmbit de les persones amb discapacitat –en el qual *jo* treballo–, ni si se’ls respecta ni se’ls ensenya el valor de la intimitat: sovint comparteixen habitació amb altres residents i els professionals i els pares ho saben tot d’ells. La intimitat no és important perquè constitucionalment és un dret; la intimitat és important perquè és una necessitat humana fonamental que ens permet construir-nos. La intimitat és una possibilitat de condició del *jo*. I no cuidar aquest valor vol dir discapacitar la personar. A més, només podem construir aquest *jo* des d’un espai personal. Això ho veiem claríssimament en els adolescents. Els nois i noies de 15-17 anys

expulsen els pares de la seva habitació. En aquest gest hi ha una reivindicació de la pròpia intimitat, d’un espai on construir el seu *jo*. Ara bé, i per què és important construir un *jo*? Doncs perquè el *jo* és una condició important de la llibertat reflexiva, no d’acció. La persona pren les grans decisions de la seva vida en els espais de solitud del *jo*. I, finalment, la intimitat és un factor bàsic de la dignitat. Quan una persona tracta a una altra de forma indigna està entrant en el seu espai més íntim sense el permís ni el respecte necessari per fer-ho.

En aquesta pandèmia, s’ha posat en risc el dret a la intimitat?

La llibertat és el valor que ha quedat més tensat durant aquesta pandèmia. El valor de la intimitat està en risc des de fa moltíssims anys, si no ho ha estat sempre. Els estats, en nom de la seguretat, sempre s’han “preocupat” per la vida íntima dels seus ciutadans (espionatge). Des de fa trenta anys, però, aquestes tensions han augmentat degut a l’expansió de les telecomunicacions, les xarxes socials i la intel·ligència artificial. Ara, però, el control és doble: el poder de l’Estat no solament ha incrementat els mecanismes de control de les dades personals de la població sinó que també s’hi han afegit les grans corporacions capitalistes (Google, Apple, etc). Insisteixo, la intimitat ja estava tensada abans de la pandèmia, ara, sobretot, hem d’estar alerta de cara al futur. El perill de la pandèmia ens podria portar a situacions que fins aquest moment eren impensables, com per exemple, la necessitat de tenir un carnet sanitari amb el qual demostrar que estem vacunats o demostrar el nostre bon estat de salut per poder accedir a certs espais.

La intimitat és una mercaderia?

Sí, sens dubte. La intimitat es ven i es compra, perquè la intimitat dels altres ens atrau. Per exemple, a diferència de fa uns anys, ara la intimitat dels polítics és una qüestió que ens interessa a tots. Els marges entre la vida pública i la vida privada han desaparegut. Avui en dia exigim de les persones amb responsabilitats públiques uns comportaments privats íntims coherents amb el seu discurs. Un cas evident és el rei emèrit. Curiosament, en el moment de

“La intimitat és una necessitat humana fonamental perquè ens permet construir-nos. La intimitat és una possibilitat de condició del *jo*”

la Il·lustració, quan es va separar la vida pública i la vida privada, hi havia més respecte a la intimitat que ara, moment en què fins i tot les forces progressistes reclamen en les persones públiques integritat en la vida íntima. Així, doncs, la intimitat s’ha convertit en una mercaderia econòmica, però també en un factor de valoració política.

Abans casa nostra era un espai d’intimitat. Ara, amb les videoconferències, aquesta intimitat també s’ha perdut.

Sempre podem desconnectar. No podem perdre de vista que el conreu de la interioritat és un bon camí per arribar a la saviesa. És difícil deslligar una vida que valgui la pena sense la intimitat, el silenci i la introspecció. Estem moltes hores connectats, però no pensem ni gaudim. Cal tenir present que quan arribes al fons de la intimitat, del *jo*, no trobes la solitud, sinó els altres. La intimitat és la porta a l’alteritat.

Què podem fer per què la intimitat sigui de nou un valor a l’alça?

Defensar-la, com tots els valors, i cultivar-la. Virginia Woolf va dir: “no serem lliures fins que no tinguem una habitació pròpia”. L’habitació pròpia és, doncs, l’espai d’intimitat on un s’apodera i es troba a si mateix.

On són els límits de la intimitat?